

UOT: 821 (512.1)

<https://doi.org/10.59849/2409-4838.2025.1.34>

ƏZİZ NESİNİN “TAXTALI KÖYDƏN MƏKTUBLAR” POVESTİNDƏ ALLEQORİYANIN TƏRS ÜZÜ

Maya Murad qızı Həsənlı AMEA-nın Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutu, Bakı, Azərbaycan
mayaaxundova93@gmail.com

Türk ədəbiyyatının dünyaca məşhur satira ustası Əziz Nesinin əsərlərinin ən çox rəğbət gördüyü ölkələrdən biri Azərbaycan olmuşdur. Dünyanın 33 dilinə tərcümə olunan yazıçının əsərləri hələ sovet dövründən, 1962-ci ildən etibarən Azərbaycan dilinə tərcümə olunmuşdur. Məqalədə yazıçının ən məşhur əsərlərindən biri olan “Taxtalı köydən məktublar” (orijinalda “Ölmüş eşşək”) povesti tədqiqata cəlb edilmişdir. Avtobiografik elementlərin aparıcılıq təşkil etdiyi əsərdə gerçək hadisələrin bədii mətndə inikası təhlilə cəlb edilmişdir. Cəmiyyətdəki ictimai problemlərin bədii gülüş vasitəsilə əksi, günümüz üçün də aktual olan problemlərin satirik tənqidi araşdırılmışdır. Alleqorik təsir bağışlayan əsərin satirik müəllifi tərəfindən kinayə ilə baş qəhrəmanın heyvan obrazı kimi təqdim etməsi qənaəti əsaslandırılmışdır.

Açar sözlər: satira, tənqid, Əziz Nesin, Taxtalı köydən məktublar, Ölmüş eşşək

GİRİŞ

Dünya ədəbiyyatında ən məşhur gülüş ustalarından biri XX əsr Türkiyə ədəbiyyatının nümayəndəsi, əsərləri 33 dilə tərcümə olunmuş Əziz Nesindir. Əziz Nesin sosialist düşüncələrinə, kəskin satirik məzmunlu yazılarına görə uzun illər öz ölkəsində ədəbi tənqiddən uzaq saxlanılmışdır. Buna baxmayaraq hər zaman çox oxunan, xalq tərəfindən sevilən yazıçılardan olmuşdur. Əziz Nesinin əsərləri 1962-ci ildən başlayaraq Azərbaycan dilinə çevrilmiş, kitabları maraqla qarşılanmış, rəğbət görmüşdür. Əziz Nesini Azərbaycanlı oxucularına tanıdan və sevdiren əsərlərindən biri də 1957-ci ildə İstanbulda ilk dəfə kitab halında çap olunan “Ölmüş eşşək” satirik povestidir. Əsər 1977-ci ildə İsmayıl Şıxlı tərəfindən “Taxtalı köydən məktublar” adı ilə dilimizə çevrilmiş, məhz bu adla ölkəmizdə məşhurlaşmışdır. Həmin ildə “Azərbaycan” jurnalının 6, 7, 8-ci saylarında nəşr edilən əsər 1981-ci ildə isə “Yazıçı” nəşriyyatı tərəfindən kitab halında çap olunmuşdur.

“Taxtalı köydən məktublar” satirik povesti 23 məktubdan ibarətdir. Azərbaycan dilinə bəzi ixtisarlarla 19 məktubla çevrilmişdir. Əziz Nesin hər məktubda öz dövrünün sosial-siyasi mənzərəsini kəskin satirik dili ilə təsvir və tənqid etmişdir. Əsərdəki tragikomik hadisələrin vasitəsilə ilə dövrünün ictimai topoqrafiyasını məharətlə əks etdirmişdir.

ƏSAS HİSSƏ

Satira dili zəngin işarələr, simvollarla daha da ifşaedici təsir gücünə sahib olur. Əziz Nesin də bütün yaradıcılığı boyu bu işdə məharətlə öz ustalığını sübut etmişdir. Əsər ilk səhifələrindən alleqorik povest kimi başa düşülür. Lakin oxuduqca anlaşılar ki, baş qəhrəman olan eşşək alleqorik obraz deyil, həmişə zəhmət çəkib ağır işlərdə istifadə edilən, qarşılığında isə hörmət göstərilməyib alçaldılan bu cəfəkeş heyvanla insan həyatının eyniləşdirilməsi, yaşayışının kinayə ilə təqdimidir. “Berqsona görə, insandan başqa gülünc heç bir varlıq yoxdur, təbiət gözəl və ya çirkin ola bilər; amma gülünc ola bilməz. Bir heyvana gülməyimiz, o heyvanda insan durumu, insan davranışı, insana bənzərlik görməyimizdəndir... Gülən də, gülünən də, güldürən də hər zaman insandır” [1, s. 25].

Povestin süjeti yoxsul və sıxıntılı həyatından bezib canına qəsd etmək istəyən “eşşəyin” intiharı və dəfn olunub “taxtalı köy”ə (bizdə xalq arasında qəbir evi kimi anlaşılar) getməsi və axirət mühakiməsi zamanı başına gələnləri dostu “eşşəkərisinə” məktub vasitəsilə nəql etməsindən ibarətdir. Hadisələr fonunda biz XX əsrin ortalarında Türkiyə ictimai-siyasi həyatının, eyni zamanda bu

günümüz üçün də aktual olan sosial-ictimai problemlərin satirik bədii əksini görürük. Hekayə janrına nisbətən povestdə həyatı daha geniş əks etdirmə imkanı olduğundan “Taxtalı köydən məktublar”da Əziz Nesin həm insan münasibətlərinə, səhiyyə sahəsindəki problemlərə, işbazlara, xurafat yayanlara, əxlaq məsələlərinə, sosial məişət sıxıntılarına, həm də öz həyatında qarşılaşdığı çətinliklərə işıq tutmuşdur. Bu cəhətdən “Taxtalı köydən məktublar” Əziz Nesin satirası üçün çoxcəhətli tənqid obyektini yarada bildiyi ciddi və kəskin satirik məzmunlu povestdir. Əsərdə dövrümüz üçün də aktual olan səhiyyə sahəsindəki axsaqlıqlar, xüsusən cəmiyyətdə ciddi narahatlıq doğuran həkim səhlənkarlıqları kəskin satirik dillə ifşa olunmuşdur.

Adını çəkməsə belə Əziz Nesin satirik hekayələrində tez-tez rastımıza çıxan, “Markopaşa”da (1946) yazdığı zamanlardan 80-ci illər yaradıcılığına qədər 40-a yaxın satirasının aparıcı obrazı olan kasıb yazıçı Həsən Yazmanı təsvir etmiş, ölmüş eşşəyin uğursuz taleyi ilə yazıçının həyatını paralelləşdirmişdir. Yazıçı Həsən Yazman obrazının prototipi isə məhz satirik ustadın özüdür.

Əziz Nesin doğulduğu ilk gündən böyük çətinliklərlə yaşamış, “çalışmağın bu həyat imtahanındakı yeganə silahı” [2, s. 486] olduğunu tez-tez oxucularına xatırlatmışdır. Hətta həbsxanada olarkən, yazılarının nəşri qadağan olarkən belə gizli imzalarla yazmağa məcbur qalmış, ailəsini saxlamaq üçün gecə-gündüz bilmədən qələmini əlindən qoymamışdır. Əziz Nesin 1988-ci ildə “Milliyyət və sənət” məcmuəsində yayımlanan müsahibəsində məcburiyyətdən yaranmış çox yazmaq vərdişi və o zaman 85 kitab müəllifi olması ilə bağlı qeyd edirdi ki, “...deyərsən, mənim barmaqlarım qələm olub. Barmaqlarım qələmə çevrilib. 85 kitab asan deyil... kitablaşmamış yazılarım kitablaşmışların 4-5 qatıdır... Gözlərimlə əllərimi itirsəm, yəqin ki, yaşaya bilmərəm [3, s. 120].

Orxan Pamuk Əziz Nesinlə bağlı xatirəsində yazırdı: “Bir dəfə Fransaya birlikdə səyahət etmişdik. Bir otelə getdik, yan-yanə otaqlarda yerləşdik. 3-5 dəqiqə sonra bir bəhanə ilə döydüyüm qapısını açdığı anda əlində dərhal oturub yazmağa başladığı qələm var idi. Qapını açmazdan öncə niyə masaya qoymayıb əlində qələmi saxlayaraq qapını açdı deyər uzun-uzun düşündüyümü xatırlayırəm” [4, s. 312].

“Taxtalı köydən məktublar” povestindəki Eşşəkərisi məhz Əziz Nesin qələminin simvoludur. Əziz Nesinin satirik qələmi dövrünün naqisliklərini və eybəcərlikləri ifşa etmək yolunda kəskin bir silah, iti bir iynə olmuş, ədalətsizliyə, rüşvətxorluğa yol açanları daima sancmışdır. Dolanışığı üçün yeganə çıxış yolu yazmaq olduğundan qələmini əlindən yerə qoymamış, çox yazmaqdan sanki barmaqları qələmə dönmüşdü. Əziz Nesin özünü hər zaman işi məşəqqətli olan, zülm çəkən amma qarşılığında alçaldılan zəhmətkeş heyvan olan eşşəklə, çox yazmaqdan bədəninə sanki bir üzvünə çevrilmiş qələmini isə zəhərli iynəyə sahib eşşəkərisi ilə müqayisə edib eyniləşdirir. Ən sadəqətli dostuna ünvanlandığı ilk məktubunda da aydın olur ki, əsər satirik ədibin öz qələmi ilə söhbətidir: “taxtalı köydə yaşayanlardan biri dünyada yaşayanlardan birinə məktub göndərmək istədikdə, məktubda yazmaq istədiyi fikirlərin hamısı məktubu alacaq adama əyan olur. Bax bu saat mənim yazmaq istədiklərimin hamısının sənə əyan olduğu kimi...” [5, s. 6].

Fikrimizi əsaslandırmaq üçün qeyd edə bilərik ki, ölmüş eşşəyin başına toplaşan insanlar, onun 40-45 yaşlarında, bəstəboylu, qələm əhli olduğu jaketinin qollarının yeyilməsindən, ehtiyac içində yaşadığı isə şalvarının yeyilmiş dizlərindən, ayaqqabılarının bağlarının fərqli rəngdə olmasından anlaşılan biri kimi təsəvvür edirlər. Polislərin onun cibindən tapdığı şeirlərdə “ziyanlı fikir”, şübhəli məna axtarır kağızları siyasi polis şöbəsinə aparırlar. Bu məqam Əziz Nesinin siyasi polis nəzarətində keçən həyatının bədii mətnə inikasıdır. 15-ci məktubda işlədiyi qəzetin sahibinin onun ölüsündən belə yazı gözlədiyi, avans alıb məqaləni təhvil vermədiyi üçün şikayətlənir.

Əziz Nesin hərbiyədən ayrıldıqdan sonra (1944) professional yazıçılığa başlamış, bir müddət ərzaq dükanı işlətməmiş, “Yeddigün”, “Qaragöz” kimi mətbu orqanlarla əməkdaşlıq etmişdir. 1945-ci ildə isə dövrünün aparıcı günlük siyasi qəzeti olan “Tan”da (“Dan”) köşə yazarı və müxbir kimi çalışmışdır. Türkiyə mətbuat tarixində xüsusi yerə sahib olan Xəlil Lütfi Dördüncü 1936-1945-ci illərdə “Tan” qəzetinin maliyyə və idarəetmə işlərindən məsul idi. “Tan” qəzetini kommunizmi, sovet ideologiyasını təbliğ etməklə dövlətə qarşı iğtişaş törətməkdə ittiham edən bir qrup tələbə tərəfindən

4 dekabr 1945-ci ildə basqına məruz qalmış, Türkiyə tarixinə “Tan” olayları” adı ilə keçərək xeyli sayda insanın xəsarət alması ilə nəticələnmişdi. Bu hadisədən sonra “Tan”la yanaşı bir neçə mətbu orqan da fəaliyyətlərini dayandırmışdı. Ədib bu dövrü sonralar yazılarında “qorxunc günlərim” kimi xatırlamışdır [6, s. 68].

Əziz Nesin həmin dövrdən bəhs edərkən müdiri Xəlil Lütfi Dördüncü ilə aralarında olmuş bir dialoqu xatırlayır. Belə ki, yazıçı Xəlil Lütfüdən borcunu qaytarmaq üçün avans istəyir. Çox xəsis bir insan kimi tanınan Xəlil Lütfi isə bunun qarşılığında pul verməmək üçün borc yiyəsi gələndə yaxınlaşmasını istəyir. Bu zaman aralarında baş tutan dialoqla əhvalatı bədii mətnə çevirən Əziz Nesin onu “Taxtalı köydən məktublar”a daxil etmişdir:

“O gün müdirimdən 50 lirə avans istədim.

-Neyləyirsən? -deyə soruşdu.

Bir istədim deyəm ki, çərpələng düzəldib oynayacağam, amma özümü saxlayım düzünü söylədim.

-Borcum var, sizdən alıb ona verəcəyəm.

-Nə vaxt?

-Bu gün, saat ikidə gəlib aparacaq.

-Çox yaxşı, elə o vaxt gəl, əlli lirəni apar.

-İndi verə bilməzsizmi?

-Yox.

-Niyə?

Filosof kimi başını tərpətdikdən sonra belə cavab verdi.

-Elə bunu başa düşmədiyin üçün işin düz gəlmir, dünya xali dünyadır. Bir də gördün sənin borc aldığın adam saat ikiyə kimi öldü və sən də borcu qaytarmaqdan canın qurtuldu. Ya da o vaxta kimi sən ölürsən, mənim əlli lirəm cibimdə qalır. Dünyanın işini bilmək olmaz, saat ikiyəcən kim bilir, kim ölə, kim qala.

Boynumu bükdüm:

-Bəy əfəndim, məndə o bəxt hardandır. Saat ikiyə kimi nə borc verəcəyəm adam ölər, nə də mən. Qorxuram saat ikiyə kimi siz öləsiniz, mən də əlli lirəni alıb borc sahibinə qaytara bilməyəm” [5, s. 57].

Ətrafındakılara maraqlı gələn, dinləyənləri güldürən bu söhbət Əziz Nesin üçün kədərli, çıxılmaz vəziyyət yaradan ağır hadisə idi. Əsərdə biz yazıçının hər zaman ədəbi tənqiddən bilərək kənardə saxlanıldığının, ən çox oxunan yazıçılardan olsa da, görməzdən gəldiyindən gileyni görürük. Eyni zamanda da saxtakar və qeyri-səmimi insan münasibətlərini tənqid edir: “Dünyada əziyyət çəkdiyinə görə özünü üzmə. Öləndən sonra sən haqqında da “bizə əvəzsiz bir itki üz vermişdir deyə yazacaqlar” [5, s. 5].

Azərbaycan dilində olan tərcüməsində 16, 17, 18, 19-cu məktublar yer almamışdır. Əsərin bu hissələri hər biri ayrılıqda bir hekayə xarakteri daşıyır. 16-cı məktubda Əfrayım (İbrahim) adlı 84 yaşlı zəngin bir yəhudi qocanın başına gələn hadisələr fonunda dövrün ictimai qüsurları tənqid olunur. Əfrayımın qohumları onun mirasından pay almaq üçün vəfatını gözləyirlər. Qocanın gözüne girib daha çox pay almaq üçün isə hər cür yaltaqlıq etməkdən çəkinmirlər. Vəfat xəbəri gələndə hamısı sevinərək dəfninə gəlirlər. Dəfn zamanı isə görülməmiş və ağlagəlməz hadisə baş verir: sinaqoqda dəfn adətini icra edərkən ravvin Əfrayımın qarnını sıxarkən yerə uşaq meyidi düşür. 84 yaşlı qocanın necə olub ki “hamilə” qaldığı təəccüblü insanları düşündürür. Əfrayımla eyni vaxtda vəfat etmiş “ölü qonşu”nun danışmasından öyrənirik ki, ölümü qohumlarına görə şübhəli sayılan qocanın vəfat səbəbi araşdırılmaq üçün tibbi ekspertiziyaya aparılır. Meyidin müayinəsi zamanı qarnı yarılan Əfrayımın dəfn prosesini asanlaşdırmaq üçün körpə meyidi qoyub tikirlər. Həkim səhlənkarlığının, özbaşınalığın tənqidi bu məktubda verilən hadisələrdə daha kəskin formada əks olunmuşdur. “Sağlığımda belə təəccüblü işlər başıma gələndə sənə danışdığım zaman, “Əşi, olmazın işlər də elə gəlib ancaq səni tapır!” deyib mənə inanmazdın. Bəlkə indi də uydurduğumu zənn edirsən. Belə dü-

şünürsənsə, demək zəkama dəyər verirsən. Çünki hiç bir zəka, hətta mənimki belə, bu qədər yalanı arxa-arxaya uydura bilməz və sevgili Eşşək arısı, həyatın reallıqları hər cür fantaziyanın, xəyalın, uydurmanın çox çox uzaqlarındadır” [7, s. 615].

17-ci məktubda isə Türkiyədə hələ də davam edən qan düşmənçiliyi kimi vəhşi adətin tənqidi, qan davası qurbanlarının əziyyəti tragikomik hadisələr çərçivəsində təsvir olunur. Yazıçı cəhalətin insanların, xüsusən də gənc nəslin necə taleyini, gələcəyini məhv etməsini qan davası adətinin qurbanının dili ilə belə tənqid edir: “Qan davası evi, ocağı söndürmədən, soyunu qurutmadan bitməzmiş. Bizim nəsildən bircə kişi belə qalmayanadək bu qan davası davam edəcəkmiş....Düşmənlərimiz vuracaq deyə məktəbə də gedə bilmədim” [7, s. 616].

Bu məktubda eyni zamanda “Yaşar nə yaşar, nə yaşamaz” romanında əks etdirdiyi dövlət idarələrindəki sistemsizlik və qanun boşluqları bunun əziyyətini çəkən, həyatı korlanan gəncin faciəli taleyinin təsviri fonunda tənqid olunur. Çorumun İskipli ilçəsindən olan 22 yaşlı Şövkət oğlu Hüseyin Tokay qan davasına qurban getməsin, nə özünün, nə də ki düşməni sayılan ailənin evində yaş düşməsin deyə hərbi xidmət müddəti bitən kimi anasının məsləhəti ilə tanımadığı şəhərə qaçır. Saxta şəxsiyyət vəsiqəsi alıb izini itirməklə qan davalılarından canını qurtarıb ailə qurmaq, iş tapmaq, oğul-uşaq sahibi olub rahat və sakit həyat yaşamaq xəyalları qurur. Cəhalətdən, geriçi adətdən qaçıb gələcək arzularına doğru getdiyi şəhər mühitində isə qanunsuzluğun, ədalətsizliyin qurbanı olur. Şəxsiyyət vəsiqəsini dəyişdirdiyi Mahmud Yursevərin qatili kimi həbs olunaraq dindirilmə zamanı döyülərkən həyatını itirir və gələcək arzuları yarımçıq qalır.

Çətin həyat şəraiti normal yaşamağa imkan vermədiyi üçün canından bezib intihar etmək fikrinə düşən insanın nə rahat yaşaya nə də ölə bilməməsi mövzusunı Əziz Nesin hələ 1955-ci ildə “Mən necə intihar etdim” adlı kiçik həcmli satirik hekayəsində satirik qələminin tənqid obyektinə çevirmişdir. İlk dəfə 1955-ci ildə “İt quyuğu” hekayələr kitabında yer alan “Mən necə intihar etdim” adlı satirasında əsərləri pozulduğu üçün inhihar etmək fikrinə düşən qəhrəman əvvəlcə zəhər içir, daha sonra tufənglə özünü vurmağa cəhd edir, qazı açıq qoyub özünü boğaraq öldürmək istəyir, hətta bazardan məşhur Bursa bıçağı alıb qarnını yarmaq, kəndir alıb özünü asmaq təşəbbüsü belə göstərir. Lakin bütün cəhdlərində keyfiyyətsiz və saxta məhsullar olduğu üçün intiharı baş tutmur. Ölməyi bacarmadığı üçün fikrindən daşınıb restorana gedib ləzzətli nahar etmək istəyir. Xarab yeməklərdən zəhərlənib qəzetdəki xəbərlərlə əhvalı daha da korlanan hekayə qəhrəmanı gözlərini xəstəxanada açır. “Xəstəxanada çıxdığım vaxt fikirləşdim: “Yaxşı, indi nə edəcəyik? Yaşamağa imkan vermirlər, ölməyə qoymurlar... Bari, rahat-rahat sürünə biləydik...” [8, s. 117].

18-ci məktubda həkim dəllalının fırıldaqına qurban gedən sağlam bir gəncin həkim-həkim gəzərək səhv diaqnozlar, yanlış müalicələr nəticəsində ölümcül xəstəyə çevrilməsi hadisəsi təsvir olunur. Nəticədə şəhərin bütün həkimlərini, xəstəxanalarını tanıdığı üçün özü həkim dəllalı kimi fəaliyyət göstərməyə başlayır.

Kitabın çapından sonra 1957-ci ilin 26 sentyabr tarixində “Milliyyət” qəzetində Pəyami Səfa yazırdı: “Taxtalı köydən məktublar” məni və dostlarımı qəhqəhədən nəfəs almayacaq hala gətirdi. Bu yazıların arxasında mühərririn, bu qəhqəhələrin arxasında da bizim göz yaşlarımız vardır. Əziz Nesin bugünkü türk satirik ədəbiyyatının ən böyük ustasıdır. Əsərlərinə gülüb keçmək deyil, güldükdən sonra hər səhnənin daşdığı faciəli (tragedik) mənalara üzərində düşünmək lazımdır. Çünki Əziz Nesinin müşahidə və təsvirlərində mübaliğə çoxdur, fəqət yalan yoxdur” [7, s. 640].

YEKUN NƏTİCƏ

Əziz Nesin yaradıcılığında XX əsr Türkiyə həyatının ədəbi mənzərəsini izləyirik. İşıqlandırdığı problemlərin əksəriyyəti bu günümüz üçün də öz aktuallığını qoruyub saxlamaqdadır. “Taxtalı köydən məktublar” əsəri də məhz bu qəbildəndir. “Taxtalı köydən məktublar”da axirət dünyasının təsviri, eşşəyin qəbirdən dostu eşşəkərisinə məktub yazması, ölümlərin danışması kimi fantastik epizodlar üzərində qurulmuş olsa da, alleqorik povest deyildir. Əziz Nesinin çətinliklə keçən həyatının,

yaşam uğrundakı mübarizəsinin kinayə ilə alleqorik obraz vasitəsilə kəskin satirik məzmununda təqdimi və bu fonda dövrünün ictimai topoqrafiyasının təsviridir.

ƏDƏBİYYAT

1. Usta, Ç. Mizah dilinin gizemi / Ç.Usta. – İstanbul: Akçağ, – 2009. – 240 s.
2. Nesin, A. Böyle gelmiş, böyle gitmez / A.Nesin. – İstanbul: Nesin yayınevi, – 2017. – 840 s.
3. Nesin, A. Sora sora cennet bulunur (Söyleşiler) / A.Nesin. – İstanbul: Nesin yayınevi, – 2015. – 304 s.
4. Aksoy, M. Ölümsüz Aziz Nesin / M.Aksoy. – İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, – 1996. – 601 s.
5. Nesin, Ə. Taxtalı köydən məktublar / Ə.Nesin. – Bakı: Yazıçı, – 1981. – 128 s.
6. Nesin, A. Gömüyü arayan adam (Fotoğraflarla Aziz Nesinin yaşamöyküsü) / A.Nesin. – İstanbul: Nesin yayınevi, – 2019. – 174 s.
7. Nesin, A. Bütün kitapları. 5 Cildə / A.Nesin. II Cild, – İstanbul: Karacan yayınları, – 1982. – s. 581-1152.
8. Nesin, Ə. Seçilmiş əsərləri / Ə.Nesin. – Bakı: Şərq-Qərb, – 2006. – 240 s.

OPPOSITE OF AN ALLEGORY IN THE STORY “THE LETTERS FROM TAKHTALI KOY” BY AZIZ NESIN

M.M. Hasanli

Aziz Nesin was world-famous satirist in Turkish literature and one of the countries where his works were most appreciated was Azerbaijan. His works translated into 33 languages of the world have been translated into Azerbaijani since the Soviet period, 1962. In the article is studied the story “The Letters from Takhtali Koy” (in the original “The Dead Donkey”), one of the most famous works of writer. In the work prevailing by autobiographical elements is studied the reflection of real events in a literary text. The reflection of social problems in society through artistic laughter and satirical criticism of issues that are still relevant today is explored. The conclusion that the satirical author presents the main character of the allegorical work as an animal is justified.

Keywords: satire, criticism, Aziz Nesin, The letters from Takhtalı Koy, The Dead Donkey

АЛЛЕГОРИЧЕСКИЙ НАМЁК ПОВЕСТИ АЗИЗА НЕСИНА «ПИСЬМА ИЗ СЕЛЕНИЯ ТАХТАЛЫ»

М.М. Гасанли

Азербайджан одна из стран, почитающих произведения известного во всём мире мастера сатиры Азиза Несина. Произведения писателя, переведенные на 33 языка мира, ещё в советское время, с 1962 года, были переведены на азербайджанский язык. В статье к исследованию привлечена повесть писателя «Письма из селения Тахталы» (в оригинале «Мёртвый осёл»). В исследовании рассматривается художественное отражение реальных событий в повести, состоящей преимущественно из автобиографических элементов. Анализу подвергнуто отражение социальных проблем общества средствами художественного смеха, сатирической критики, имеющих и сегодня актуальное значение. В заключение обоснован вывод о том, что производящее впечатление аллегорического произведение сатирика состоит в ироническом воплощении главного героя в образе животного.

Ключевые слова: сатира, критика, Азиз Несин, «Письма из селения Тахталы», «Мёртвый осёл»